

Kroon van *Sophora japonica* 'Pendula'

Meer burgers met honing(bomen) dan met azijn vangen!

Sophora blijft in dit feuilleton gewoon *Sophora*, geen *Styphnolobium*

Even wat op zich zinloze kennis uit de download gegevens van de website van dit vakblad. Naar bomen met bijen of honing in hun naam worden substantieel meer gezocht. Alle reden dus om massaal de honingboom aan te planten. Ook al is boomoloog Jan P. Mauritz bang dat de recente naamsverandering van *Sophora* naar *Styphnolobium* deze zeer bruikbare bomen stemmen gaat kosten.

Auteur: Jan P. Mauritz VRT

De Nederlandse naam voor deze species is honingboom of Japanse pagodeboom. In de gematigde klimaatzone tot en met de subtropische zones van zowel het noordelijk als het zuidelijk halfrond komen tien soorten voor. Deze tien soorten met hun verschijningsvormen, bijvoorbeeld cv's, zijn hier in Nederland en in de landen om ons heen dus goed toepasbaar. Het natuurlijke verspreidingsgebied van deze makers ligt namelijk op

het noordelijk halfrond in Noord-Amerika, Mexico, China, Korea en Taiwan. De boom komt van nature niet voor in Japan, wat de soortnaam *japonicum* wel doet vermoeden. Op het zuidelijk halfrond komt het geslacht van nature voor in Chili en Nieuw-Zeeland. In bovenstaande gebieden groeien de bomen in winterhardheidszones 8 (Nederland), 7 en 6 en één species in zone 9. Die laatste maker vraagt dus een zeer warme plantplaats op het

zuiden en absoluut geen koude, schrale noord- tot noordoostenwind op z'n bast. Een flink aantal soorten met bijbehorende cv's groeit nog zuidelijker. Dan vallen ze in feite buiten de gematigde zone en dus ook buiten dit deel van het feuilleton. De species *Sophora japonica* werd omstreeks 1745 door Pierre Nicolas d'Incarville (1706-1757), een Franse Jezuïetenmissionaris, in China ontdekt; die species is in 1747 in Frankrijk in cultuur gebracht.

Het geslacht *Sophora*

Behoort tot de orde van de *Leguminosae* of *Fabales*

Binnen de systematische indeling van het *Regnum Vegetabile* – het Plantenrijk – behoort het geslacht *Sophora* tot de orde van de *Leguminosae* of *Fabales* (de peulvruchtachtigen) en daarbinnen tot de familie *Papilionaceae*. Een aantal andere bekende geslachten binnen die peulvruchtachtigen zijn o.a. *Cladrastis*, *Gleditsia*, *Gymnocladus*, *Laburnum*, *Wisteria* en minder bekende makkers als *Erythrina*, *Hedysarum*, *Styphnolobium*, *Templetonia*, en tal van andere makkers waarbij altijd de zaden in een peul zitten. Het geslacht *Sophora* is tamelijk soortenrijk en omvat ruim 60 soorten, 19 vars, 7 forma's en meer dan 70 cv's. De meeste makkers komen van nature voor in Azië en Oceanië en ook veel in de subtropische en tropische klimaatzones van onze aardkloot. Alleen al in Nieuw-Zeeland komen acht soorten *Sophora* voor, die allemaal bladhoudend zijn en grote gele tot oranje-gele bloemen dragen. *Sophora japonica* is de bekendste species hier in West-Europa; deze species heeft een paar vars en een stuk of 15 cv's.

Deze missionaris was van oorsprong geen professionele botanicus, maar een autodidact, die o.a. ook *Ailanthus altissima*, *Cedrela chinensis* en *Koelreuteria paniculata* ontdekte en naar Frankrijk zond. Hij stierf op 49-jarige leeftijd in Beijing (Peking). Een andere botanicus, Antoine-Laurent de Jussieu, vermeldde het *Bignoniaceae*-geslacht *Incarvillea* naar hem als eerbetoon.

In 1753 werd *Sophora* in Engeland geïntroduceerd. De in 1762 in Kew Gardens geplante boom staat/ligt er nog altijd, als exemplaar van de eerste generatie in Europa.

Het geslacht *Sophora* werd, met een aantal andere soorten, 'herontdekt' en beschreven door een andere Franse Jezuïetenmissionaris, de bekendere Jean Pierre Armand David (1826-1900), die drie grote reizen door China gemaakt heeft, waarbij hij, naast de verkondiging van het evangelie, ook ontzettend veel nieuwe soorten planten verzamelde. Hij ontdekte meer dan 52 soorten *Rhododendron*, 40 soorten van de familie *Primulaceae* (sleutelbloemfamilie), enz, enz. Ook *Davidia involucrata*, *Sophora davidii*, *Elaphurus davidianus* (het Pater Davidshert) en *Ailuropoda melanoleuco* (zelf opzoeken waarde lezer), tientallen species van *Gentiana*, maar ook veel vogelgeslachten en -

soorten, insecten en noem maar op, zijn door deze grootmeester ontdekt en op verzoek van de Kerkorde van de Lazaristen en van de Franse regering verzonden naar het Muséum National d'Histoire Naturelle in Parijs en de planten naar de Jardin des Plantes. In 1874 keerde hij terug naar Frankrijk, waar hij boeken schreef over de flora en fauna van China. Bij het beschrijven van de vele honderden ontdekkingen kreeg David hulp van Andrien René Franchet (1834-1900), een Franse botanicus en systematicus van het genoemde museum in Parijs. Hij schreef ook het 'Plantea Davidiana', het 'Plantea Delavayana' en veel andere boekwerken. De man was zelf ook reislustig en deed de nodige ontdekkingen, zoals *Cotoneaster franchetii* uit Zuidwest-China. Honingbomen kunnen aangetast worden door *Fusarium lateritium*, een schimmelziekte die de twijgen aantast, en heel zelden door *Nectria gal-ligena*, ook een schimmelaantasting, die wordt veroorzaakt door het bloedkankermeniezwammetje, een wondparasiet die via wonden de boom binnenkomt en dan zijn of haar dodelijke werk kan beginnen.

Nog enkele weetjes

1. *Sophora japonica* is al omstreeks de achtste eeuw na Christus vanuit China in Japan ingevoerd. De Japanse cultuur werd toen sterk beïnvloed door de Chinese Tang-dynastie. De boom werd veelvuldig aangeplant bij paleizen, tempels en andere heiligdommen, o.a. om demonen te verdrijven. Vanuit die gedachte werden de bomen ook bij

grafmonumenten van Chinese en later dus ook Japanse keizers en andere notabelen geplant.

2. Van de zaden van deze species wordt in China surrogaatopium gemaakt en uit de bast en de bloemknoppen wordt een gele kleurstof gewonnen om zijde te kleuren.

3. *Sophora tetraptera* komt van nature voor in Nieuw-Zeeland. De gele bloeiwijze van deze spectaculair bloeiende species is daar uitgeroepen tot de nationale bloem. De nationale boom van Nieuw-Zeeland is trouwens de Kauri; *Agathus australis*, een van de grootste bomen op aarde. De bekendste species van dit geslacht is Tane Mahuta (de God van het bos), een Jopper van meer dan 60 meter hoog en nu moet ik snel terug naar *Sophora*, waarde lezers en u weet inmiddels wel waarom!

4. *Sophora japonica* wordt in de zuidelijke delen van ons land en in België ook wel parelsnoer- of snoerboom genoemd vanwege de sterk ingesnoerde lange peulen met daarin zaden, die na de bloei verschijnen. Dit heeft volgens de lokale bevolking wel wat weg van een parelsnoer. Probeer 'die wijsheid van lokale namen' maar eens uit te leggen aan uw rechter buurvrouw uit Burkina Faso, tijdens de lunch op een internationaal bomencongres in Lyon, Succes ermee!!

5. *Sophora japonica* en zijn cv's zijn volgens mijn 'vrienden' recentelijk uit het geslacht *Sophora*

Sophora japonica 'Pendula'

Sophora davidii, blad en bloemen

getrapt en ingedeeld binnen het geslacht *Styphnolobium*. Bij de ervaren lezers van dit feuilleton is genoegzaam bekend hoe uw schrijver denkt over deze idioterie van naamsveranderingen en indelingen anders dan die in het omvangrijke boekwerk van de Grootmeester Linnaeus; het '*Systema naturae per regna tria naturae, secundum classes, ordines, genera, species, cum characteribus, differentiis, synonymis, locis*'. Dus, waarde lezers ... voorlopig niet meer druk maken over dit geleuter en gewoon maar doodzwijgen. *Sophora* blijft in dit feuilleton gewoon *Sophora*, Amen !!

De boom komt van nature niet voor in Japan, wat de soortnaam *japonicum* wel doet vermoeden

Kenmerken

De *Sophora*'s in dit deel van het feuilleton hebben hun natuurlijke verspreidingsgebied zowel op het noordelijk als het zuidelijk halfrond, in de klimaat-zones 6 t/m 8. De tropische jongens en meisjes verschijnen niet op het toneel. De bomen die aan u voorgesteld worden, zijn bladverliezende makers in de categorieën van kleine bomen/grote meerstammige struiken, tot ca. 8-9 meter hoog, tot aan heel grote bomen die in hun verspreidingsgebied wel 20-25 meter hoog kunnen worden. Hier in West-Europa gaat er dan weer de inmiddels bekende 25 % van JP vanaf. Het blijven dan nog altijd zeer imposante makers, aanvankelijk met een brede ronde kroon, die bij het ouder worden meer afplat en daardoor breder wordt dan hoog. De boomvormers van *Sophora* bezitten vrijwel allemaal een korte, zware, vaak vergafelde en

zelden rechte stam. De opkweek op één stam op de boomkwekerij vraagt de nodige inspanning. De schors op de takken en gesteltakken is grijsbruin van kleur, overlangs (in de lengterichting) gegroefd tot diep gegroefd, met lange schorsrillen op de stam. De gesteltakken en zijtakken zijn grillig gevormd en de onderste takken zijn hangend. Heel herkenbaar zijn de jonge twijgen: lang, glanzend groen en bezet met veel witte lenticellen. Als je een twijg breekt, komt er een smerige geur vrij. De twijgen bezitten meestal geen eindknop en het bladmerk heeft drie sporen en uitstekende bladkussens. Een aantal *Sophora*'s is bewapend met grote takdoorns met zijdoorns; deze doorns zijn vlijmscherp. De bladstand is verspreid, met oneven geveerde of geveerde bladeren, afhankelijk van de soort meestal 15 tot 25 cm lang. Aan de centrale bladspil met vier tot elf bladjuken zitten vijf à zes tot 21-22 deelblaadjes, niet precies tegenover elkaar staand, en wel of niet een topblad. Bij de subtropische en tropische bladhoudende makers kan het aantal bladjuken oplopen tot 20 of meer. De deelblaadjes van de bladverliezers zijn elliptisch tot smal eivormig en meestal 2 tot 8 cm lang, toegespitst met een gave bladrand, donkergroen aan de bovenzijde en blauwgroen aan de onderzijde van het blad. Uw schrijver gebruikt niet voor niets telkens de toevoeging 'afhankelijk van de soort'. *Sophora microphylla* 'Dragon's Gold' heeft, zoals de soortnaam al doet vermoeden, heel kleine deelblaadjes. Deze boom is even geveerd, met acht deelblaadjes en dus zonder een topblad. De bloeiwijze van *Sophora* is eenhuizig met tweeslachtige bloemen, die bestaan uit tweezijdig symmetrische vlinderbloemige bloempjes, groeiend in grote trossen of tuilen. Bij *Sophora* zijn de bloemen, afhankelijk van de soort, tot ca. 2 cm lang, roomwit tot roomgeel, wit-blauwig en lila-wit van kleur in de noordelijke regionen en felgeel of geeloranje van kleur in de meer tropische gebieden. De tien meeldraden zijn vrijstaand of aan de

SORTIMENT

voet vergroeid en komen uit de kelk. De bloemen bevatten honingklieën, waardoor er veel nectar ontstaat en de bomen in de bloeitijd lijken te leven van alle bezoekende insecten. De vruchten van deze makers zijn ronde, vlezig peulvruchten met verschillende maten en vormen, maar allemaal ingesnoerd tussen de zaden. Deze 6 tot 14 cm lange peulen splijten niet in hun geheel open, maar de zaden die zo vrij kunnen komen vallen ter plekke. Deze peulen zijn eerst groen, vervolgens verkleurend naar bordeauxrood tot zwart aan toe.

Het sortiment

Zoals u gewend bent, heeft uw auteur een selectie gemaakt waarvan hij denkt dat het de moeite waard is om aan u voor te stellen. En zoals het betaamt, in alfabetische volgorde.

Sophora davidii

Deze bijzondere species is door bovengenoemde pater David gevonden in Zuidwest-China in de provincies Hubei, Sichuan en Yunnah. Het is een grote struikvorm/klein meerstammige boompje, tot 3-3,5 meter hoog. Vanwege de zeer rijke bloei op jonge leeftijd kan deze makker ook prima op een onderstam veredeld worden, waardoor een straat- en laanboom voor kleine profielen ontstaat. De stamschors is grijsbruin en overlangs gegroefd. De takken zijn opgaand en vormen een grillige kroon. Op oudere leeftijd verschijnen de vlijmscherpe takdoorns, waaraan je je lelijk kunt bezeren. De oneven geveerde bladeren zijn 6 tot 12 cm lang, met zeven tot vijftien paar blauwgroene ellipsvormige blaadjes.

De bloeiwijze bestaat uit een enorm aantal korte, smalle bloemtrossen met zes tot twaalf bloempjes. Deze zijn eindstandig aan de zijtwijgen op het eenjarige hout, 5 tot 7 cm lang, verschijnen in juni en blijven doorbloeien tot diep in augustus. De bloemen zijn de bekende erwtenbloempjes, tot 2 cm lang, aan de binnenzijde roze gestreept en met een violetblauwe vijftandige bloemkelk.

De vruchten zijn de inmiddels bekende ingesnoerde peulen, 4 tot 7 cm lang en 5 tot 6 mm breed, vlezig rond, met één tot vijf à zes zaden in een peul. In de jeugdfase is de boom vorstgevoelig, maar van doodvriezen is geen sprake. Op een hoogstam is dit een schitterende verschijning als straatboom. In Angers, de bloemenstad van Frankrijk, siert deze boom de parken in de vorm van grote sierheesters, en de wandelpassages en parkpromenades als hoogstam – de moeite meer dan waard.

Sophora microphylla, bloeiwijze

Sophora flavescens

Een met de bovenstaande makker vergelijkbare species, maar wel kleiner. Het is een tot 2-2,5 meter hoge struik, die ook op een hoogstam à la *Robinia pseudoacacia* 'Umbraculifera' of bolacacia veredeld kan worden op een *japonica*-hoogstam. De ronde tot eivormige kroon krijgt dan een diameter van ca. 2 meter, die elk jaar overdadig bloeit op het eenjarige hout. De boom kent zijn oorsprong in hetzelfde gebied als de voorganger, met een uitbreiding naar het eiland Taiwan. De boom werd in 1789 in Frankrijk geïntroduceerd. Deze makker draagt niet of nauwelijks takdoorns en is qua takopbouw hetzelfde als zijn neefje. De bladeren zijn groter, 15 tot 22 cm lang, met vijftien tot negentien smal eivormige blaadjes van 3 tot 3,5 cm lengte, en mooi donker blauwgroen van kleur. Zoals de soortnaam *flavescens* al aangeeft, bloeit de boom heel rijk met geelachtig witte bloemen, met eindstandige trossen van wel 25 tot 30 cm lengte met kleinere, tot 1,2 cm grote bloemen, maar wel met veel grotere aantallen, tot wel 40 bloempjes per tros. Prachtig mooi, en deze bloemen geuren ook heerlijk. De peulen zijn 5 tot 7 cm lang, met drie tot vijf ingesnoerde zaden.

Sophora japonica

Dit is de bekendste species van het geslacht *Sophora*, van nature inheems in China en Korea. De boom komt daar voor in de gemengde loofhoutbossen met *Ailanthus*, *Toona*, *Paulownia* en andere. De boom komt van oorsprong niet in Japan voor, maar werd daar al in de achtste eeuw naar Chr. aangeplant en is er zelfs sterk verwilderd. De boom werd in Frankrijk in 1747 geïntroduceerd en in 1753 in Engeland.

Het is van nature een grote, sterke boom, tot 25 meter hoog, in zijn optimum – in de provincie Hubei en dan noordelijk boven de stad Wuhan – wel meer dan 30 meter hoog. Een Jopper dus! Weleens van de stad Wuhan gehoord, waarde

lezers? Uw schrijver niet, zo'n plaatsje ergens in China. Plaatsje? Wuhan is de provinciehoofdstad van Hubei met meer dan 11 miljoen inwoners! In cultuur hier is het een goed groeiende boom van 15-18 meter hoog,

In cultuur hier is het een goed groeiende boom van 15-18 meter hoog, met uitzonderingen tot boven de 20 meter. De boom vormt een schitterende, brede, rond gewelfde kroon die op oudere leeftijd wat afplat, gedragen op een meestal korte, zware, vaak vergaffelde stam en zware, afstaande bochtige gesteltakken. Jonge bomen hebben een schitterende donkergroene stam met witte lenticellen. Op oudere leeftijd ontwikkelt zich de zware stam; deze is zelden recht en groeit als central leader door tot in de kroon. Dat is dus de kunst en een uitdaging voor de boomkweker om een boom te produceren voor toepassingen als straat- en laanboom. Dat valt niet altijd mee, kan ik u verzekeren. Een aantal 'echte' boomkwekers doet dat

Sophora jap. 'dot' in bloei

gelukkig wel; hulde voor deze zwoegers!

De schors op de stam en op de zware takken is grijsbruin en overlangs gegroefd. Deze groeven worden met het stijgen der jaren steeds dieper, net als de rimpels in menig voorhoofd.

De jonge takken en twijgen van deze species zijn donkergroen en overladen met witte lenticellen. Ze zijn aanvankelijk dicht behaard, later kaal met uitstekende knopkussens. De knoppen zijn klein met onduidelijke knopschubjes, zwartbruin behaard, en liggen vrijwel altijd in de twijg verborgen, zodat alleen het donkerbruine topje zichtbaar is. Bij het doorbreken verspreiden de twijgen een wat eigenaardige geur.

Het blad is samengesteld, oneven geveerd en 18 tot 25 cm lang, met vier tot acht blaadjes. Dat zijn dus negen tot zeventien deelblaadjes aan een lange, centrale bladsteel, die met een groot bladmerk aan de tak of twijg verbonden zit. Deze deelblaadjes bezitten een korte bladsteel, zijn smal eirond tot elliptisch van vorm, 3 tot 6 cm lang en 1,5 tot 2 cm breed, met een toegespitste bladtop en een gave bladrand. Het blaadje bezit vijf tot negen paar bladnerven die voor de bladrand afbuigen. De bladbovenzijde is glanzend donkergroen en kaal, de onderzijde is dof blauwgroen met beharing. De sikkelvormige steunblaadjes aan de voet van de verbrede bladvoet vallen af bij de gehele ontluiking van het blad. Het blad kleurt schitterend goudgeel in de herfst.

De bloeiwijze bestaat uit eindstandig samengestelde bloemtrossen of bloempluimen van 20 tot 30 cm lang en breed. De bloempjes zijn gelig wit van kleur, tweezijdig symmetrisch en 1,5 cm lang. Ze hebben de bekende klokvorm, zoals alle vlinderbloemigen, en bevatten heel veel honing. De soort

Sophora jap. 'Harry van Haaren' in Maastricht.

bloeit pas op oudere leeftijd, doorgaans tegen een jaar of 20. In warme zomers is de bloei overvloedig; in wisselvallige zomers veel minder uitbundig, tot zelfs beperkt aan de zonzijde. De cv's doen het wat dat betreft een stuk beter. De groene, lange, vlezi-ge, ronde vruchten kunnen tot 15 cm lang worden, met één tot negen ingesnoerde, zwarte, ovale tot niervormige zaden van 1 cm lengte. De vruchttros is heel onregelmatig vertakt.

Er zijn nogal wat cv's van deze makker. Uw schrijver zal er een aantal aan u voorstellen, zoals u inmiddels gewend bent in alfabetische volgorde.

***Sophora japonica* 'Columnaris'**

Onbegrijpelijk, waarde lezers van het feuilleton, dat deze species niet in cultuur is. U moest u diep schamen, dames en heren boomkwekers, dat u deze schitterende smalle, strak opgaand groeiende boom niet in uw kweekprogramma heeft. De boom is waarschijnlijk ontstaan uit zaad, meegenomen uit China en geselecteerd door Armand David, en na zijn dood omstreeks 1907 in Frankrijk in cultuur gebracht.

De boom wordt een meter of 12 -15 hoog, met een opvallend strakke, zuilvormige kroon die maximaal 4-4,5 meter breed wordt. Deze species groeit langzamer en meer gecontroleerd dan de soort. Vrijwel alle morfologische kenmerken zijn als van de soort, behalve dan de takstand. Deze makker bloeit na acht tot tien jaar op een zonnige standplaats, en dan ook zeer uitbundig.

Deze species is dus uitermate geschikt voor smalle straatprofielen, maar ook zeker in groepen om

bepaalde architectuurvormen te ondersteunen. De boom drukt geen verharding op en er zijn weinig tot geen ziektes bekend bij dit geslacht.

***Sophora japonica* 'Dot'**

Afhankelijk van de veredelingshoogte kan dit boompje hoog worden. De struikvorm wordt maximaal 3 meter hoog; deze Spaanse selectie uit omstreeks 1920 van boomkwekerij Simón Dot uit de omgeving van Barcelona moet dus op een hoogstam veredeld worden om toepasbaar te zijn, met name als bijzondere parkboom. De boom draagt opvallend kronkelende takken en twijgen, die een open en lichte, vrijwel bolvormige kroon vormen. De takken en twijgen zijn opvallend donkergroen met veel lichtgekleurde groen-witte lenticellen. Stamschors, blad, bloeiwijze en vruchten zijn als van de soort. Een mooie rareiteit en een mooie aanvulling op het sortiment.

**De boomvormers van
Sophora bezitten vrijwel
allemaal een korte, zware,
vaak vergaffelde en zelden
rechte stam**

***Sophora japonica* 'Halka'**

Een zeer goede selectie van Halka Nurseries in Englishtown in de VS, die deze middelgrote tot grote boom in 1989 in cultuur bracht. De boom heeft uiteindelijk een bolronde kroon en wordt ca.

15 meter hoog en breed. De kroon is zeer dicht bezet met takken en twijgen op de grillige gesteltakken. Deze takken, maar ook de twijgen, zijn opgaand in de kroon; de zijtakken staan daar wijs op, om de bolvorm te verkrijgen.

Van jonge bomen is ook de stamschors groen met wittige lenticellen; bij het ouder worden verschijnt de grijsbruine schors. Takken en twijgen blijven donkergroen. De deelblaadjes aan de lange bladstelen zijn donkergeelgroen aan de bovenzijde en grijsgroen met fijne beharing aan de onderzijde. Verder zijn de uiterlijke kenmerken als bij de soort beschreven, met uitzondering van de bloeiwijze. De grote en samengestelde bloemtuilen zijn tot 30 cm lang en de bloei in september/oktober is overdadig en uitbundig. Een prima toepasbare boom, ook in verharding en bij brede profielen.

***Sophora japonica* 'Harry van Haaren'**

Deze prachtige boom is in 1986, bij zijn pensionering, vernoemd naar de ontdekker, de dendroloog en onderzoeker Harry van Haaren bij De Dorschkamp in Wageningen.

Hij vond de toen al ruim 130 jaar oude makker in het Aldenhofpark in Maastricht.

Dit park in Engelse landschapsstijl is in 1837 aangelegd; toen is ook deze boom geplant. De boom verschilt van de soort doordat hij in het voorjaar helder goudgele bladeren heeft, die in de loop van de zomer vergroenen. In de nazomer is deze superboom helemaal bedekt met grote gele bloemtuilen en leeft de boom van de insecten die de honing komen ophalen. De boom is inmiddels al 180 jaar oud, 20,40 meter hoog en 20 meter breed en heeft een stamomtrek van 4,20 meter.

Sophora japonica 'Pendula' in winterbeeld.

Er zijn nogal wat cv's van deze makker

Sophora japonica 'Pendula'

Deze meer dan schitterende treurvorm van het geslacht is al sinds 1827 in cultuur. De boom is geselecteerd op de in de 18de en 19de eeuw zeer gerespecteerde boomkwekerijen van de familie Loddiges in Engeland. Joachim Conrad Loddiges (1737-1826), die zijn opleiding in Nederland volgde, emigreerde in 1757 naar Engeland, waar hij hoofd tuinman werd van dr. J. B. Silvester in Hackney, een voorstad van Londen. Hij verengeltte zijn naam naar Loddiges en startte met behulp van een vriend een zaadhandel en in 1777 een rozenkwekerij. Zijn zoon George Loddiges (1786-1846) breidde het bedrijf uit, werd lid van belangrijke clubs als de Linnean Society en de Horticultural Society en maakte het bedrijf wereldbekend. Hij selecteerde de treurvorm 'Pendula' in 1827, gevolgd door meerdere introducties. De species dient op een hoogstam geënt te worden; de stamhoogte bepaalt de uiteindelijke hoogte, tussen de 4 en 8-9 meter. Oudere exemplaren zijn vaak breder dan hoog. De grillige kroon wordt gevormd door een aantal gesteltakken, die vrij snel na de ent met sterke bochten groeien. Deze gesteltakken groeien zowel horizontaal als opgaand of sterk opgaand. Aan al deze gesteltakken groeien de zeer lange twijgen loodrecht neerwaarts, als

een gordijn naar beneden. Zowel deze takken als de twijgen zijn opvallend donkergroen met licht gekleurde lenticellen. Jonge bomen zijn wel wat vorstgevoelig; als de twijgen bevroren, worden ze lichtgeel van kleur. Gewoon eruit snoeien; het is maar zelden dat de hele boom kapotvriest. Het is een zeer decoratieve boom, die solitair in parken en op begraafplaatsen een fantastische verschijning is. Voor overige kenmerken kunt u kijken naar de soort. Ook voor dit genus geldt dat je tien tot vijftien jaar moet wachten op een bloemetje. Heel grote makkers staan o.a. in de tuinen van het paleis Sanssouci in Potsdam, Parc Monceau in Parijs en Parc La Tête d'Or in Lyon. Grote makkers zijn bezienswaardigheden op zich en een omweggetje meer dan waard.

Sophora japonica 'Fleright'

Vrijwel iedere lezer kent deze species onder de handelsnaam PRINCETON UPRIGHT, met hoofdletters en zonder aanhalingstekens. Het door elkaar gebruiken van correcte Latijnse namen (met geslachtsnaam, soortnaam en cultuurvariëteitsnaam, zoals het hoort) en handelsnamen levert nogal eens verwarring en onbegrip op. Niet bij uw scriba aan de bel maar bij zijn 'vrienden' de taxo....., (ik krijg het niet meer uit de bek) die dit toegestaan hebben in de internationale naamgeving.

Het is een Amerikaanse selectie uit 1985 van Princeton Nurseries in Kingston, New Jersey, in Noord-Amerika. Deze wereldberoemde kwekerij sloot helaas zijn deuren in 2010, maar gelukkig wordt zijn erfenis o.a. in een sortimentstuin beheerd door een vrijwilligersorganisatie. Het is een middelgrote boom, tot ca. 15 meter hoog, met een ovale tot eivormige en compacte kroon. In volwassenheid is de boom ca. 8 meter breed en daardoor goed toepasbaar in niet te smalle profielen. De boom kan goed tegen een standplaats in een verharding. De stamschors, bladeren, bloeiwijze en andere kenmerken zijn vergelijkbaar met de soort. Het zijn prima drachtplanten. Als de bloei eenmaal op gang is, zijn de bijen en de imkers weer blij met deze heel goede straat- en laanboom, die ook prima toepasbaar is in groenstroken en parken.

Sophora japonica 'Regent'

Een Amerikaanse selectie uit 1964 van dezelfde boomkwekerij als de vorige broeder; ditmaal een zeer snel groeiende makker met een kaarsrechte central leader en een ovale kroon. De boom blijft kleiner dan zijn bovenstaande broer, tot ca. 12 meter hoog, en heeft dan een kroonbreedte van

maximaal 5 meter. Het blad en de deelblaadjes zijn groter dan bij de soort, steviger en glanzend donkergroen van kleur. De snelle groei, de winterhardheid, de kaarsrechte stam en de kleinere maatvoering van de kroon zijn de eigenschappen waardoor deze species heel goed toepasbaar is in stedelijk gebied.

Sophora japonica var. pubescens

De laatste species in dit deel van het feuilleton. Een geografische variëteit uit China, die omstreeks 1830 in Europa ingevoerd is. Het is een grote boom, tot ca. 20 meter hoog en breed, en met veel vergelijkbare kenmerken als de soort. De var. naam *pubescens* betekent 'donsharig' en slaat op de dichte donsachtige beharing aan de onderzijde van de blaadjes. Deze blaadjes zijn beduidend langer dan de soort, tot 8-9 cm lang en ook smaller. Ook de jonge scheuten dragen deze beharing en zijn lichtergroen van kleur dan bij de soort. Deze zeldzame boom is nauwelijks in cultuur; er staat een heel grote makker in het arboretum van Segrez in Frankrijk.

Afsluitend

Het geslacht *Sophora* levert een aantal zeer goede en bruikbare species om de openbare en private ruimte te verrijken. Er zijn verschillende species met geheel verschillende morfologische kenmerken die deze toepasbaarheid vergroten. Mijn goede vriend Hans Blokzijl zou het geslacht als volgt omschrijven: 'Deze species heeft zéér plezierige eigenschappen!' Met deze mooie woorden sluit uw schrijver dit deel van het feuilleton af.

Groet,

J.P.

DGA Mauritz Adviseurs & Taxateurs BV.

Be social

Scan of ga naar:

www.Boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-6880